

VOORSTEL AAN DE GEMEENTERAAD

Onderwerp:	Naar een toekomstbestendig Museum De Wieger
Registratienummer:	00648099
Op voorstel B&W d.d.:	13 november 2018
Datum vergadering:	18 december 2018
Portefeuillehouder:	M.H. Biemans
Rol gemeenteraad:	Kaderstellend

Voorstel in het kort

Museum De Wieger heeft ontwikkelkansen op basis van het ondernemingsplan '*Naar een toekomstbestendig Museum De Wieger*'. Om het ondernemingsplan waar te kunnen maken wordt in 2019 een incidentele subsidie van €119.500 verleend. In 2019 wordt onderzocht of het pand in eigendom wordt teruggenomen. Zo wordt gedurende het transitiejaar 2019 duidelijk wat vanaf 2020 nodig is. Dit wordt opgenomen in de reguliere begrotingscyclus.

Samenvatting

Museum De Wieger heeft ontwikkelkansen. Hiervoor is het nodig een museum 'nieuwe stijl' te ontwikkelen. Het jaar 2019 is hiervoor een transitiejaar, waarin ook de overname van het pand wordt onderzocht. Daarbij hoort het mogelijk onderhoud en het doen van fysieke aanpassingen. Gedurende het transitiejaar 2019 wordt duidelijk wat vanaf 2020 nodig is. Dit wordt opgenomen in de reguliere begrotingscyclus.

Bijlagen

---

1. Ondernemingsplan '*Naar een toekomstbestendig Museum De Wieger*'
2. Reactie bestuur De Wieger op het Ondernemingsplan
3. RIB-MB-1813
4. Commissieadvies

AAN DE RAAD,

1. Inleiding

Museum De Wieger is een unieke plek, waar lokale geschiedenis, kunst en cultuur samenkomen. Het museum bestaat sinds 1976 en is gevestigd in het monumentale pand dat eveneens De Wieger heet en de voormalige woning is van arts-schilder Hendrik Wiegersma. Het museum herbergt kunstwerken van Wiegersma zelf en moderne beeldende kunst van 1900 tot 1940, waaronder kunstwerken van beroemde schilders. Daarnaast bezit het museum ook een grote verzameling volkskunst. In totaal gaat het om ruim 1.500 werken.

In 2012 is er door de gemeente bezuinigd op het museum, met als voornaamste effect dat beroepskrachten zijn verdwenen en er meer vrijwilligers zijn aangetrokken. Ook het pand is toen overgedragen aan de stichting. De subsidie daalde hiermee van €215.000 en naar €43.000. Deze subsidie eindigt in 2020. Daarnaast heeft u vanaf 2016 een structurele subsidie van €27.000 per jaar ingesteld. Eind 2016 heeft het bestuur een brief naar de gemeente gestuurd waarin zij aangeeft dat het museum in haar voortbestaan wordt bedreigd. Dit door de grote mate van afhankelijkheid van vrijwilligers, de zorg voor het pand en het gebrek aan ruimte om door te ontwikkelen. Tegelijkertijd zag zij kansen om De Wieger te versterken.

Bij de behandeling van de begroting 2018 (7 november 2017) heeft wethouder Biemans op aangeven van de gemeenteraad de toezegging gedaan om *In samenwerking met bestuur De Wieger een verkenning uitvoeren naar de problematiek van de huisvesting van het museum*. In RIB-MB-1813 heeft het college aangegeven hoe dit proces aan te pakken.

In de periode juni tot oktober 2018 heeft adviesbureau BMC in opdracht van de gemeente én het bestuur van De Wieger bijgevoegd ondernemingsplan opgesteld.

2. Voorstel

---

1. Kennis te nemen van het ondernemingsplan 'Naar een toekomstbestendig Museum De Wieger';
2. Stichting De Wieger te faciliteren in het waarmaken van het ondernemingsplan door een incidentele subsidie te verlenen van €119.500 voor het transitiejaar 2019 middels een begrotingswijziging;
3. Het incidentele bedrag van € 119.500 ten laste te brengen van de algemene reserve;
4. Het college opdracht te geven vervolgonderzoek uit te voeren naar de overname van pand De Wieger en de daarbij behorende kosten;
5. Het college opdracht te geven vervolgonderzoek uit te voeren naar de noodzaak en kosten voor de fysieke kwaliteitsimpuls ten aanzien van hoofdingang, beveiliging, capaciteit horeca, duurzaamheidsmaatregelen en de gedateerde inrichting;
6. De afweging voor overname en investeringen in het pand én een structurele subsidie vanaf 2020 te nemen binnen de begrotingscyclus op basis van aangescherpte bedragen.

3. Beoogd effect

Passende culturele voorzieningen.

4. Argumenten

1.1 *Museum De Wieger heeft toekomstkansen*

Museum De Wieger heeft de potentie om dé plek voor kunstbeleving te zijn voor de inwoners en toeristen in de Peel. Hiervoor is een herprofilering op zijn plaats. De Wieger vertelt het kunsthistorisch verhaal van De Wieger en kan Deurne als bakermat van creatief talent uitdragen. Daartoe zal er meer gepronkt en gelonkt moeten worden met de grote kunstenaars rondom Wiegersma, zoals Zadkine, Toorop, Permeke, Braque, Picasso en Van Dongen. Ook de aanwezigheid van het *Tuinpad van mijn vader* uit het lied *Het Dorp* van Wim Sonneveld is daarvoor een buitenkans. Doorontwikkeling van De Wieger in bovenstaande zin kan leiden tot een verdubbeling van de bezoekersaantallen tot ca. 15.000 tot 20.000 bezoekers op jaarbasis.

1.2 *Deurne heeft baat bij een sterkere De Wieger*

Het is soms lastig onder woorden te brengen, maar toch is de gemiddelde Deurnenaar trots op Deurne, de Peel inclusief haar helden en verhalen. Museum De Wieger wil een instrument zijn om die trots ook uit te stralen en daarmee het toeristisch product van Deurne te versterken. Het museum is belangrijk voor de vrijetijdseconomie van Deurne. Daarnaast bloeit er in Deurne nog steeds creatief talent. Het museum wil als bakermat dienen om dit creatief talent uit te dragen en te helpen ontwikkelen. De Wieger is daarmee meer dan een museum, het draagt bij aan de identiteit van Deurne en het tonen en verzilveren daarvan.

1.3 *Het ondernemingsplan geeft richting aan hoe de herprofilering is te bereiken*

Het ondernemingsplan gaat verder dan alleen de herprofilering. Het biedt ook een leidraad om te komen tot die herprofilering. Beschreven staat;

- Welke strategische samenwerkingsverbanden te leggen zijn;
- Hoe de programmering eruit moet zien;
- Op welke wijze De Wieger zich kan profileren als toeristische bestemming;
- Hoe podiumactiviteiten en evenementen ondersteunend kunnen zijn aan het profiel;
- Dat het museum podium kan bieden aan bekende en nog minder bekende Deurnese creatieve talenten;
- Welke fysieke aanpassingen helpen om De Wieger als gebouw meer uitnodigend te maken.

Het ondernemingsplan is hiermee een werkdocument. Het museum nieuwe stijl staat er niet in één dag, maar zal langzaam worden vormgegeven. De belangrijkste veranderingen vinden plaats in 2019.

1.4 *Het bestuur van De Wieger staat achter het plan*

Het bestuur van De Wieger heeft aangegeven het ondernemingsplan integraal over te nemen. Ze beseft dat het hierbij gaat over zowel ambitie als ook verplichting. Er komt namelijk ook een opdracht bij het bestuur te liggen. Zij zijn het tenslotte die zaken zoals de verdubbeling aan bezoekers, het aanboren van project- en programmasubsidies etc. waar moeten maken. Er is vertrouwen dat zij die verplichting aan kan als ook de gemeente zich achter het plan schaaft.

2.1 Het museum kan geen toekomstkansen verzilveren zonder extra financiële middelen

Om de toekomstkansen te verzilveren moeten er meer kosten worden gemaakt. De verwachting is dat de exploitatie stijgt van circa €130.000 op jaarbasis naar €245.000 in 2019 tot ca €272.500 structureel vanaf 2022. Zo moet er worden geïnvesteerd in:

- Groei van de professionele kernorganisatie van 1,2 fte tot 2,8 fte;
- Ambitieuze programmering;
- Marketing en communicatie;
- Verzekeringskosten;
- Horeca en fondswerving.

Om die kosten te dekken voorziet het ondernemingsplan in de volgende inkomstenbronnen;

- Meer entreegeld;
- Kostendekkende horeca;
- Projectsubsidies bij organisaties als het Prins Bernhard Cultuurfonds en het VSB-fonds;
- Fondswerving via een businessclub en sponsoring;
- Algemene inkomsten zoals verhuur en trouwerijen;
- Gemeentelijke subsidie.

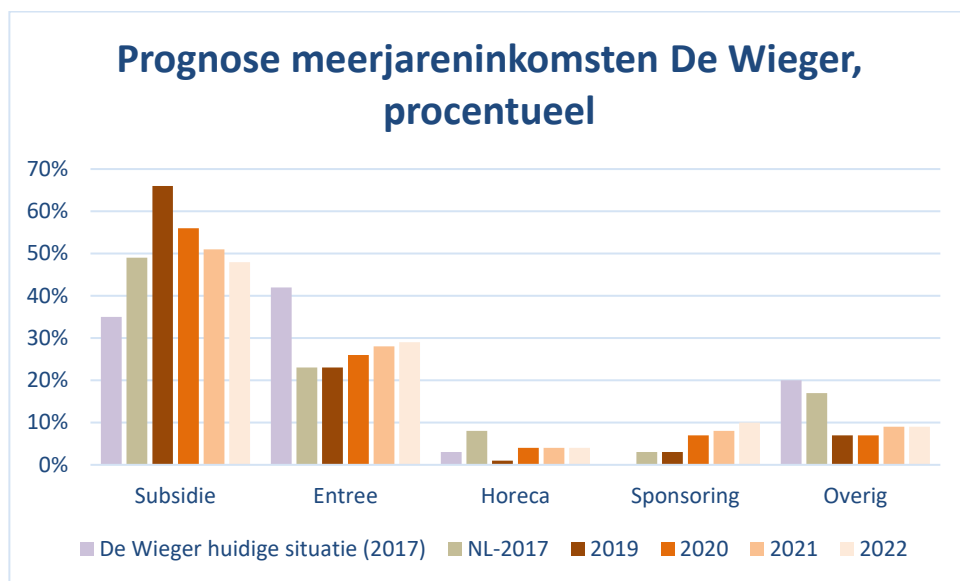
Het jaar 2019 zal worden gebruikt om deze prognose op basis van de werkelijkheid aan te scherpen.

2.2 2019 is een transitiejaar waarin veel duidelijk moet worden

Het museum nieuwe stijl staat er niet van de ene op de andere dag. Gedurende 2019 wordt duidelijk wat de daadwerkelijk te verwachten uitgaven en inkomsten zijn. Ook moeten er transitiekosten worden gemaakt. In het ondernemingsplan lijkt het alsof deze bovenop de meerjarenbegroting komt. Het bestuur van De Wieger en het college ziet echter genoeg mogelijkheden deze in de jaarschijf 2019 op te nemen. Zo zullen alle fte's niet direct aan het begin van 2019 ingevuld zijn, blijft de huidige vrijwillig conservator nog heel 2019 werkzaam en is recent een subsidieaanvraag gedaan bij het Mondriaan-fonds voor de uitwerking van samenwerking met Museum Klok&Peel. Heel 2019 is een transitiejaar, waarin de aparte kosten voor transitie worden opgenomen.

2.3 De gevraagde subsidie is een verhoging, maar werkt toe naar het landelijk gemiddelde

De Museumvereniging heeft onlangs 'Museumcijfers 2017' gepubliceerd. Hieruit komen gemiddelde cijfers. Deze cijfers laten zien dat de subsidie die de gemeente momenteel geeft procentueel aan de lage kant is. De incidentele subsidie 2019 is hoger dan het landelijk gemiddelde, maar in het ondernemingsplan wordt geschetst in een aantal jaar op een gemiddeld niveau uit te komen. Wat de exact benodigde subsidie is in 2020 en verder moet in het transitiejaar 2019 duidelijk worden. In één keer naar het landelijk gemiddeld niveau gaan met de hoogte van subsidie is niet wenselijk. Dit omdat het verdubbelen van het bezoekersaantal niet in één jaar gerealiseerd kan worden. Ditzelfde geldt voor het opbouwen van sponsorinkomsten.

4.1 De zorg voor het pand haalt de focus af van het 'museum-zijn'

Een van de aanleidingen voor de brief uit 2016 was de zorg voor het monumentale pand. Veel tijd van het bestuur wordt opgeslokt door de zorg voor het pand. Dit overigens met resultaat. Het pand is goed onderhouden en is kwalitatief verbeterd. Zo zijn tegen geringe kosten alle luiken voor de ramen vervangen. Toch is het te overwegen dat de gemeente het eigendom en het beheer van het pand terugneemt. Als de gemeente dit overneemt kan het bestuur al haar energie leggen in het uitvoeren van het ondernemingsplan én het 'museum-zijn'. Dit betrekken we in het onderzoek tijdens het transitiejaar.

5.1 De gewenste uitvoering en bijbehorende kosten voor fysieke aanpassingen zijn nog niet duidelijk

De Wieger is een mooi monumentaal pand dat waar het museum prima in past. Het is echter ook een pand dat niet voldoet voor het huisvesten van het museum nieuwe stijl. Daarnaast is het een oud pand, ook dat brengt aandachtspunten met zich mee. Grofweg zijn er drie soorten investeringen in het pand te voorzien:

- a. Investerings noodzakelijk voor de herprofilering
  - o Entreepartij/hoofdingang; verhelpen van het gesloten karakter, verbeteren toegankelijkheid.
  - o Beveiliging; sommige kunstwerken zijn pas in bruikleen te nemen in beveiligingsklasse 3, De Wieger zit nu nog in klasse 2.
  - o Horeca; de horeca is momenteel te kleinschalig in zowel aanbod als fysieke ruimte. Met grotere horeca kan het museum commerciële kansen pakken, zoals het binnenhalen van touroperators en een businessclub.
- b. Investerings voor verduurzaming en vernieuwing
  - o Duurzaamheidsmaatregelen; o.a. isolatie. Er is geen energielabel bekend, maar het pand is niet geïsoleerd.
  - o Gedateerde inrichting; nieuwe vloerbedekking (museum)verlichting en toiletten.
- c. Investerings voor mogelijke nieuwe kansen
  - o Workshopruimte; als blijkt dat 'De Wieger Talentenschool aan een behoefte voldoet dan is er meer ruimte nodig en moeten er faciliteiten zoals speelbakken worden geplaatst.
  - o Inrichting tuin; een tuin die is ingericht is op het modern vertellen van het 'Tuinpad van mijn vader' en daarbij aansluitend op het burgerinitiatief.

Wat de kosten zijn, en op welke manier de kosten gedekt moeten worden is vervolgonderzoek nodig.

6.1 Gedurende 2019 wordt duidelijk wat het toekomstig financieel plaatje is voor De Wieger.

Het ondernemingsplan geeft in grote lijn aan wat de financiële verwachting is voor 2020 en verder. Ook geeft het ondernemingsplan aan welke subsidie daarvoor nodig is. Het museum moet hiervoor wel eerst een transitie door, die voornamelijk in 2019 plaatsvindt. Het komende jaar moet duidelijker worden hoe het toekomstig financiële plaatje voor De Wieger er uit komt te zien. Eveneens in 2019 kan dan onderzocht worden wat de financiële effecten zijn van overname van het pand. Dit geldt ook voor de kosten van de fysieke aanpassingen. De raad kan op basis van deze informatie in de reguliere begrotingscyclus een integrale afweging maken van de structurele financiële vraag van De Wieger.

6.2. De subsidie is gebaseerd op de huidige bedrijfsvoering

Momenteel ontvangt De Wieger 2 subsidies. Een subsidie van €43.000 voor het onderhoud van het pand en de collectie. Deze loopt tot 2020. En een aanvullende subsidie van €27.000 voor de exploitatie.

Deze laatste subsidie is gebaseerd op de huidige bedrijfsvoering. Het jaar 2019 is echter een transitiejaar waar in totaal € 146.500 gemeentelijke subsidie voor nodig is. Een gedeelte van dit bedrag zal gedekt worden met de bestaande subsidie van 27.000 euro. Het overige bedrag, € 119.500 wordt ten laste gebracht van de algemene reserve.

De subsidie voor onderhoud aan pand en collectie hangt nauw samen met de in de toekomst te maken keuze over de overname van het pand. In 2019 heeft De Wieger nog de zorg voor het pand, om deze reden blijft de subsidie in 2019 nog in stand. Mocht het pand halverwege het jaar worden overgenomen heeft dit een gedeeltelijke terugtrekking van de subsidie tot gevolg.

6.3 Het gevraagde bedrag voor de Wieger is de eerste PM-post die omgezet is in een concreet bedrag

In de begroting 2019 zijn verschillende PM-posten genoemd. Deze posten zijn benoemd omdat hier in de komende jaren (structurele) uitgaven voor verwacht worden. Dit is de eerste PM-post waarvan bekend wordt om welk bedrag het gaat. Er komen in de nabije toekomst nog meer voorstellen met financiële gevolgen vergelijkbaar met dit voorstel.

---

5. Kanttekeningen

1.1 Het kunstonderwijs is in Deurne al goed ingericht

Het ondernemingsplan omschrijft ook een educatieve functie als talentenschool, een plek voor kunstbeoefening. Het museum zou dan in de markt gezet moeten worden als een faciliteit voor kunstonderwijs van private docenten. Hier hoeft het museum niet op te verdienen, maar de activiteit moet wel kostprijsdekkend zijn. De opbrengst is dan voor de desbetreffende docent. Het gaat om een breed aanbod van beeldende vakken, fotografie en nieuwe media in de vorm van cursussen, workshops en masterclasses. Natuurlijk versterkt zo'n functie het museum als bakermat voor creatief talent. Tegelijkertijd constateren we dat het aanbod nu ook al in Deurne aanwezig is; bijvoorbeeld in wijk- en dorpshuizen en ateliers. De markt heeft zich in deze al zelf gereguleerd. Het toevoegen van een talentenschool heeft tot gevolg dat elders het aanbod wegvalt. Daarnaast zou voor deze functie ook geïnvesteerd moeten worden om een ruimte als

workshopruimte in te richten. Dit onderdeel hoeft pas te worden uitgevoerd als blijkt dat hier een behoefte voor is.

2.1 Er is geen afwegingskader waarlangs het toekennen en de hoogte van de subsidie kunnen worden afgewogen.

De gemeente Deurne kent geen cultuurbeleid waarin keuzes worden gemaakt welke thema's op cultureel vlak meer of minder belangrijk zijn. Ook is er geen kader die aangeeft binnen welke marge subsidies aan grotere instellingen zoals De Wieger beschikbaar gesteld kunnen worden.

2.2 Het ondernemingsplan is duidelijk; er is een structurele subsidie nodig

In het ondernemingsplan staat een meerjarenbegroting opgenomen. Deze geeft ook aan welke bedragen nodig zijn in de jaren na 2019. Er moet in 2019 echter een heleboel gebeuren om de nieuwe organisatie neer te zetten. Dat dit exact loopt zoals in het ondernemingsplan is aangegeven is onwaarschijnlijk. Door alleen voor het transitiejaar een subsidie te verlenen kan vanaf 2020 een op maat subsidie worden verstrekt. Daarbij komt dat die subsidie binnen de begrotingscyclus integraal kan worden afgewogen naast de overige uitgaven die de gemeente moet doen.

4.1 De Wieger kan onderhoud zelf goedkoper uitvoeren

Bij de afweging over het eigendom nemen we mee dat onderhoud door een vrijwilligersorganisatie in de regel goedkoper kan worden gerealiseerd dan door de gemeente.

---

6. Financiën

Om aan het begin van het jaar te kunnen starten met het transitiejaar moet er een begrotingswijziging gemaakt worden. Het incidentele bedrag van € 119.500 komt ten laste van de algemene reserve. Dit heeft weinig invloed op het weerstandsvermogen.

---

7. Juridische aspecten

Voor het ter beschikking stellen van financiële middelen wordt een incidentele subsidie verleend. Bij het verlenen van een incidentele subsidie wordt gebruik gemaakt van artikel 4:23 lid 3 sub d van de Algemene wet bestuursrecht. Voor deze subsidie geldt dat er geen subsidiewet, subsidieverordening of andere subsidieregeling hoeft te zijn om de subsidie toch te kunnen verlenen. Het wordt daarom een "buitenwettelijke subsidie" genoemd.

---

8. Relatie Ontwikkelagenda

De Wieger staat opgenomen onder *Goede voorzieningen* onder *Aan de slag; projecten*.

---

9. Communicatie

Het ondernemingsplan is opgesteld door een onafhankelijk adviesbureau (BMC). Het is daarbij begeleid door een Raad van Advies bestaande uit een inwoner, een ondernemer, een adviseur van de provincie Noord-Brabant, een cultureel ondernemer en afvaardigingen vanuit De Wieger en de gemeente Deurne.

10. Vervolg en evaluatie

Het college zal vinger aan de pols houden bij de uitwerking van het ondernemingsplan in het komende transitiejaar. Dit leidt tot een voorstel aan de gemeenteraad voor een structurele subsidie vanaf 2020, de overname van het pand en voor fysieke aanpassingen.

Burgemeester en wethouders van Deurne,
De secretaris, De burgemeester,

R.R.M. Halfman H.J. Mak

DE RAAD DER GEMEENTE DEURNE

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.13 november 2018, nr. 91;

gehoord de commissie Ruimte en Economie van 4 december 2018;

overwegende dat Museum De Wieger bijdraagt aan een passend cultureel voorzieningenniveau;

gelet op het feit dat het museum niet onder de huidige condities kan blijven bestaan;

BESLUIT

1. Kennis te nemen van het ondernemingsplan 'Naar een toekomstbestendig Museum De Wieger';
2. stichting De Wieger te faciliteren in het waarmaken van het ondernemingsplan door een incidentele subsidie te verlenen van €119.500 voor het transitiejaar 2019 middels een begrotingswijziging;
3. het incidentele bedrag van € 119.500 ten laste te brengen van de algemene reserve;
4. het college opdracht te geven vervolgonderzoek uit te voeren naar de overname van pand De Wieger en de daarbij behorende kosten;
5. het college opdracht te geven vervolgonderzoek uit te voeren naar de noodzaak en kosten voor de fysieke kwaliteitsimpuls ten aanzien van hoofdingang, beveiliging, capaciteit horeca, duurzaamheidsmaatregelen en de gedateerde inrichting;
6. de afweging voor overname en investeringen in het pand én een structurele subsidie vanaf 2020 te nemen binnen de begrotingscyclus op basis van aangescherpte bedragen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 18 december 2018.

De griffier,

De voorzitter,

(R.J.C.M. Rutten)

(H.J. Mak)